

ROXANA ARAS

LIVIA
GYONGYOSI

LILIANA PREDA

VERONICA
COCALEA

CULTURĂ DE VÂNZARE

SFIDÂND PRINCIPIUL
„PÂINE ȘI CIRC”,
UN GRUP DE
FEMEI CURAJOASE
DOVEDESC, DE
TREI ANI ÎNCOACE,
CĂ ROMÂNII
SUNT DORNICI SĂ
CONSUME FILOSOFIE,
ARTĂ, ISTORIE ȘI
POEZIE. TOTUL CU O
CONDIȚIE: SĂ VINĂ
ÎN AMBALAJUL
POTRIVIT.

DE DIANA-FLORINA COSMIN

ALECSANDRA
IONIȚĂ

SANDRA
ECOBESCU

ANGELA MAXIM

Problema religiei la Schopenhauer, Nietzsche și Freud. Introducere în Arta Bizantină. Perioada interbelică în Bucovina și Basarabia prin prisma personalităților feminine. Dacă acestea ar fi, prin absurd, numele unor propuneri de emisiuni TV, orice director de programe ar clătina din cap, cu o grimasă condescendentă: „Așa ceva nu face audiență!“. Picătura chinezească a vremurilor noastre, picurată cu sânguință de mass-media, este că arta, literatura și cultura în general nu mai vând nici cât picanterile mărunte ale pseudo-vedetelor de tabloid. Acceptând tacit verdictul, fiecare dintre noi a confirmat, în timp, o realitate întoarsă cu susul în jos: reflexia distorsionată dintr-o oglindă spartă a devenit singura imagine acceptabilă a lumii noastre. Și totuși... Într-o mansardă veche din Capitală, o absolventă de Litere răspunde zilnic la câteva zeci de telefoane, confirmă înscrieri și dă informații despre toate cele trei titluri de mai sus, plus despre alte câteva zeci de ateliere de scenaristică, fotografie, retorică sau istorie a religiilor. Sandra Ecobescu are 38 de ani, este președintele Fundației Calea Victoriei și, după cum singură recunoaște, și „secretara oficială“ a organizației. „Chiar dacă avem toate datele pe internet, oamenii ne sună adesea pentru că vor să audă o voce“, explică ea. „Înainte să vină la curs vor să aibă, totuși, un contact interuman.“ De trei ani, mansarda Sandrei găzduiește, de luni până vineri, câte trei cursuri pe seară, plus câteva ateliere speciale sâmbăta. La un calcul rapid, asta înseamnă circa 345 de cursanți pe săptămână, care scot din buzunar chiar și peste 200 de lei pentru a învăța despre animale fantastice, simboluri și heraldică în mentalul secolului XXI, despre alchimie sau poeți mistici ai Islamului. Sau, mai nou, despre „Dragoste și frumusețe în Evul Mediu“. Dacă acest din urmă curs s-ar fi numit, simplu, „Lecție de istorie medievală“, foarte puțini ar fi rezonat din prima cu subiectul. Decupând, însă, ceva interesant, în care se poate regăsi fiecare, oamenii devin dornici să afle mai multe. Exact asta fac, de trei ani, Sandra și echipa ei: aleg subiecte aparent greoaie și dificil de digerat, împachetându-le într-o formulă vie și, mai ales, interactivă.

Când a pornit la drum, scenariul de astăzi era pentru Sandra un vis frumos. Nu chiar imposibil, dar pe-aproape: în definitiv, cine și-ar dori ca după opt ore petrecute la serviciu să audieze un seminar despre filosofie, istorie sau artă? Adică exact acele subiecte pentru care, teoretic, românii nu sunt dispuși nici măcar să apese un buton de telecomandă, cu atât mai puțin să

străbătă orașul la oră de vârf, investind nu doar timp liber, ci și bani. „Publicul de la noi nu este îndobitocit de televizor, așa cum ni se tot spune“, crede Sandra. „Aici nu vin studenți eminenți, ci oameni normali, care lucrează în corporații, în agenții de publicitate, în instituții ale statului.“ Între timp, în baza de date s-au adunat peste 7.000 de cursanți, care au participat la seminarii culturale ținute de Neagu Djuvara, Theodor Paleologu, Adrian Majuru sau Georgeta Filitti, dar și de câteva zeci de tineri intelectuali pentru care fundația este, poate, singura sursă stabilă de venit. Sandra recunoaște, cu tristețe: „Acești tineri care stau în lumile lor și studiază lucruri extraordinare au toate șansele să moară de foame în România.“ Un exemplu este Dinu Bodiciu, un designer talentat care a predat la fundație arta legătoriei de carte. Pentru că acel curs era singurul loc de muncă stabil pe care și-l găsisese în țară, tânărul a dat în cele din urmă România pe Anglia, unde ține acum expoziții de design de mare succes. Mai mult, în luna februarie a acestui an, Lady Gaga a apărut îmbrăcată într-o rochie semnată Dinu Bodiciu, aducându-l în atenția lumii întregi. „Puțini știu că acest băiat a plecat în Anglia pentru că în România nimeni

F

Pentru mulți tineri intelectuali români ai zilelor noastre, cursurile ținute la fundație reprezintă singura sursă stabilă de venit.

nu părea să aibă nevoie de cunoștințele lui“, explică Sandra. Nu este singurul: în fiecare zi, încă doi-trei oameni valoroși își fac planuri de plecare, o realitate care o provoacă pe Sandra să găsească soluții alternative. De câte ori aude de un profesor sau un om de cultură valoros cu gânduri de emigrare, îl convoacă la o discuție, propunându-i să conceapă mai multe cursuri interesante pentru fundație, pentru a-și rotunji veniturile. „Mulți profesori de la fundație câștigă la noi mult mai bine decât în facultăți sau alte instituții ale statului“, recunoaște Sandra.

Totuși, poveștile pe care aceștia le istorisesc azi în fața publicului de toate vârstele n-ar fi existat dacă, în 2007, Sandra nu și-ar fi dat demisia din poziția de director comercial al companiei de logistică Karl Heinz Dietrich. „Acolo am învățat cum se formează o echipă și cum se pune în practică un proiect de la zero“ își amintește ea. După șapte ani, totul devenise,

Însă, previzibil și, mai ales, aglomerat: „Am ajuns în acel punct în care tragi linie și te întrebi «E totuși viața mea, ce am de gând să fac cu ea?»“. O posibilă soluție a venit de la sora ei, care renunțase la viața corporatistă cu câteva luni înainte și avea un apartament liber pe Calea Victoriei. „Mi-a spus doar atât: «Gândește-te ce ai vrea să faci tu acolo»“. Răspunsul a prins contur prin rememorarea anilor petrecuți la Facultatea de Litere, în perioada boemă de după Revoluție. „La începutul anilor '90, Literele erau ceva fabulos“, își amintește Sandra. Profesori precum Mircea Cărtărescu, Mircea Vasilescu, Nicolae Manolescu sau Ion Bogdan Lefter se aflau într-un moment de mare avânt și deschidere, însuflețiți și ei de proaspăt dobândita libertate de expresie: „Se povesteau lucruri despre care nu se vorbise nicio dată, seminariile erau neconvenționale, totul era interactiv și viu“. Amintirea acelor ani frumoși în care descoperise lumea i-a fost împrăștiată și de lectura unei cărți speciale, „O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri“, a lui Neagu Djuvara: „Mi-am adus aminte că și ceva greu poate fi povestit viu și frumos, pe înțelesul tuturor“. Așa s-a cristallizat ideea: acel apartament de pe Calea Victoriei putea fi un spațiu în care tinerii să poată gusta din discipline aparent ermetice, precum mistică, antropologie, retorică sau istorie, prezentate pe înțelesul lor. Și, în plus, un motor de promovare al Bucureștiului interbelic, marea iubire a Sandrei.

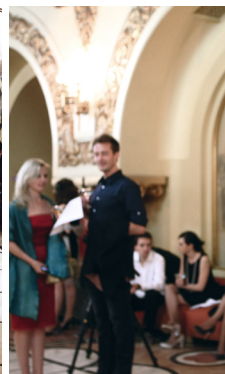
Perioada cuprinsă între demisie și momentul în care noul proiect a început să miște a fost un fel de a doua studenție: „Am trecut de la un venit lunar stabil și consistent la mâncat covrigi și făcut planuri mărețe“. A meritat, pentru că primul profesor al Fundației Calea Victoriei (botezată după locația apartamentului, dar și după locul preferat al Sandrei) a fost însuși Neagu Djuvara, pe care l-a convins să țină cinci seminarii, sub titlul „Cum am trăit secolul XX“, istorisind istoria Europei prin intermediul propriilor amintiri adunate din Franța și România. „Pentru public a fost extraordinar: zece ore cu Neagu Djuvara“, își amintește Sandra. Au urmat Ștefan Vianu (nepotul lui Tudor Vianu), Mirel Bănică sau Petre Guran și mulți alți bursieri ai Colegiului Noua Europă – NEC –, instituție condusă de Andrei Pleșu. În timp, statutul de foști sau actuali bursieri NEC a devenit o carte de vizită cu rol de garanție: „Colegiul oferă burse exact acelor oameni inteligenți, dar cu șanse minime de integrare în societatea românească“.

Privind înapoi, perioada de început pare acum supraréalistă pe de-a-ntregul: în timp ce în apartamentul de la etajul trei de pe Calea Victoriei se țineau lansări și conferințe cu Neagu Djuvara sau Andrei Pleșu, vecinele pensionare băteau la ușă în capot, revoltate de ceea ce se întâmpla. „Erau foarte circumspecte în legătură cu ceea ce facem noi, deși în acel

Foto: MARIAN VILĂU

BAL DE BUCUREȘTI

Pentru că, în perioada interbelică, primarii organizau „Luna Bucureștilor“, un eveniment care genera turism pentru Capitală, Sandra și echipa ei încearcă să reînvie acest obicei, în fiecare an. „Să nu uităm că și Parcul Herăstrău s-a inaugurat tot într-o astfel de lună a Bucureștiului“, explică ea importanța demersului. În luna Bucureștilor zilelor noastre au loc expoziții de costume din perioada interbelică, piese de teatru, proiecții ale primului film color despre București și, evident, Balul Bucureștiului Interbelic. Acesta din urmă implică un exercițiu de imaginație: crearea unui personaj din anii '20-'30, reinterpretând în mod creativ obiectele din dulap. „Mi se pare minunat când vine câte o doamnă purtând mănușile sau perlele bunicii.“ Tot farmecul nu e să cumperi o ținută de-a gata, ci să improvizezi cu ceea ce ai. Tot așa s-au cristallizat și proiectul plimbărilor prin Capitală. „Descoperă Calea Victoriei“ s-a ținut de peste 15 ori, ca și traseele cu povești pe care echipa fundației le-a construit în jurul clădirilor rămase din perioada interbelică.

ȘI TOTUȘI... ROMÂNIA VINDE

„E foarte ușor să spui că oamenii nu vin la muzeu și nu sunt interesați de cultură”, crede Sandra, care s-a încăpățânat să dovedească și aici că adevărul e undeva la mijloc, organizând vizite la muzee pentru cursanții fundației. Pentru vizita la Muzeul Cotroceni, organizată de Georgeta Filitti, au fost mai mulți doritori decât locuri disponibile, ceea ce a condus la o situație cel puțin stranie: încercarea de a le explica oamenilor că nu mai sunt locuri pentru tur, dar că muzeul e deschis tot restul anului. „Percepția publică în raport cu aceste locuri este că sunt închise, prăfuite și neprimitoare”, explică Sandra.

Luptând cu această prejudecată, echipa ei se ocupă de construcția unor povești care să trezească interesul oamenilor. A funcționat pentru Conacul Bellu de la Urlați, excursie organizată de Georgeta Filitti, doctor în istorie și cercetător. La întoarcere, cei peste 20 de participanți au decis să poposească, spontan, și la Casa de Târgoveț de la Ploiești. „Toate sunt locuri minunate și puțin cunoscute”, crede Sandra. „Odată ce le descoperă, oamenii nu vor să se mai oprească din văzut.” Fundația a mai organizat vizite cu ghid la Casa Memorială Gellu Naum, Mănăstirea Comana sau Moara de Hârtie.

bloc funcționa, bine mersi, și un salon de masaj de care nu se sesiza nimeni”, râde acum Sandra. România contrastelor. Între timp, Fundația s-a mutat de pe Calea Victoriei, dar și-a păstrat interesul pentru promovarea valorilor Bucureștiului. Printr-o coincidență stranie, clădirea în care se află acum este imobilul „Clara Iancu”, una dintre primele clădiri moderniste din Bucureștiul interbelic, creată de Marcel Iancu, liderul mișcării moderniste în arhitectura românească și inițiator al dadaismului, împreună cu Tristan Tzara. „Aici a funcționat Biroul de Studii Moderne al lui Iancu, iar istoria locului a fost un element esențial în decizia noastră de mutare”, spune Sandra.

Privit lucid, succesul Fundației are o explicație de marketing solidă: în ultimele decenii, indiferent de talentele lor, tinerii au fost îndreptați către două-trei facultăți sigure și „făcătoare de bani” cum le numește Sandra, care să le poată asigura o stabilitate financiară. Odată ce ajung la un anumit statut profesional și financiar, aceștia încep să-și dorească să aprofundeze, chiar și retroactiv, lucrurile care i-au interesat cândva. Deși Sandra primește în fiecare zi, pe e-mail, noi propuneri de cursuri, selecția este mai dură ca oricând. Oamenii au deja așteptări, iar încrederea publicului este cel mai prețios lucru pe care îl poate păstra orice organizație, fie ea business, corporație sau pur și simplu fundație culturală. Mai ales că unii cursanți fac naveta din alte orașe pentru a asista la

cursurile pe care și le doresc. „Majoritatea aleg întâi cursul și abia apoi întreabă cine îl ține, iar acesta e un vot de încredere care înseamnă mult pentru noi”, recunoaște Sandra.

După ce un proiect prinde viteză, nu e neobișnuit ca șeful să se retragă în umbră și să delege responsabilitățile echipei pe care a pus-o pe roate. În cazul Sandrei, nici nu se pune problema deocamdată. „Sunt destul de preocupată de control”, râde ea. „Vreau să monitorizez în permanență lucrurile și să știu că fiecare detaliu merge așa cum trebuie.” După ce începuturile fundației au fost un fel de a doua studenție, se bucură din plin de maturitatea proiectului ei de suflet. Și, chiar dacă există cursuri la care succesul e previzibil, cum ar fi cele de fotografie sau design de interior, interesul oamenilor încă reușește să o surprindă: „Reluăm acum cursul despre poezii mistici ai Islamului, iar zilnic avem 2-3 înscrieri la cel despre problema religiilor la Schopenhauer, Nietzsche și Freud”. Cine ar fi crezut? Un lucru pe care ar fi bine să-l avem în minte de câte ori ne trezim gândind, pe pilot automat, că publicul „cere” sau „nu cere” cutare lucru. Când vine în ambalajul potrivit, publicul e dispus să dea „pâinea și cîrul” pe operă și foie-gras. Cu o condiție ascunsă, dar firească: să nu-l sfițezi, ci să-l îndrumi, iar uneori să-ți iei inima-n dinți și să-l surprinzi cu ceva ce nici el nu știe că-și dorește. Nu încă. Pofta vine, uneori, abia când te trezești cu farfuria în față. **17**

